

Kdo má na cestovní náhrady nárok

- **Zaměstnanci** v pracovním poměru, kteří mají uzavřenou pracovní smlouvu se zaměstnavatelem.
- **Zaměstnanci na dohodu** (DPP, DPČ). v těchto případech musí být poskytnutí cestovních náhrad sjednáno ve smlouvě. Můžete to vyřešit standardizovanou přílohou. Nárok není ovlivněn velikostí pracovního úvazku.
- OSVČ a jejich spolupracující osoby, společníci v. o. s. a komplementáři k. s.
- Osoby, které sice nejsou zaměstnanci dle zákoníku práce, ale jsou považovány za osoby s příjmy ze závislé činnosti. Za příjmy ze závislé činnosti se považují například **příjmy členů družstva za práci pro družstvo, příjmy společníků, jednatelů společností** s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností za práci pro tyto společnosti.

> Dobré vědět:

Na cestovní náhrady máte nárok, i když vykonáváte funkci jednatele bezplatně. Nárok na cestovní náhrady musí být sjednán ve smlouvě o výkonu funkce.

Kdy je na cestovní náhrady nárok

Na cestovní náhrady vzniká nárok při vyslání zaměstnance na pracovní cestu zaměstnavatelem. Pokud jste OSVČ, můžete sami sebe vyslat na pracovní cestu.

Pracovní cestou je míněno časově omezené vyslání zaměstnance na pracovní cestu **mimo** v pracovní smlouvě **sjednané místo výkonu práce**.

Na pracovní cestu můžete zaměstnance vyslat pouze po dohodě se zaměstnancem.

Místo výkonu práce musí být obsaženo v pracovní smlouvě.

- V pracovní smlouvě může být sjednáno i více míst výkonu práce.
- Místem výkonu práce může být adresa zaměstnavatele, pobočka, provozovna, okres i celá Česká republika.
- Není-li v pracovní smlouvě sjednáno pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad, platí, že pravidelným pracovištěm je místo výkonu práce sjednané v pracovní smlouvě.
- Je-li místo výkonu práce sjednáno širěji než jedna obec, považuje se za pravidelné pracoviště obec, ve které nejčastěji začínají cesty zaměstnance za účelem výkonu práce. Pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad nesmí být sjednáno širěji než jedna obec.

> Pozor!

Poskytnutí cestovních náhrad při pracovní cestě zaměstnance **je povinné**, nikoli dobrovolné jako u příspěvku na stravování.

Zaměstnanci náleží vždy úplné cestovní náhrady včetně stravného a nelze se domluvit, že stravné nebude poskytnuto. To platí i v případě jednatele. Pokud má ve smlouvě zakotveno, že mu náleží cestovní náhrady, nelze vyplácet jen náhradu cestovních výdajů za použití soukromého automobilu, ale nevyplácet stravné.

Tuzemské cestovní náhrady

Výše cestovních náhrad jsou vyhlašovány na daný kalendářní rok vyhláškou Ministerstva financí ČR (MF ČR). Za každý kalendářní den pracovní cesty je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnanci stravné.

Výše stravného pro pracovníky v soukromém sektoru:

- **148 Kč**, pokud pracovní cesta trvá **5 až 12 hodin**
- **225 Kč**, pokud pracovní cesta trvá **více než 12 a méně než 18 hodin**
- **353 Kč**, pokud pracovní cesta trvá **více než 18 hodin**

Zákonodárce vychází z toho, že 353 Kč stačí zaměstnanci na jídlo na celý den.

Jedná se o minimální sazby, zaměstnavatel může poskytnout vyšší stravné, pro zaměstnavatele je vše daňové, u zaměstnance je **osvobozené do výše stravného v nestátní sféře**, vyšší stravné podléhá odvodům daně ze závislé činnosti a pojistného.

> Pozor!

V případě, že zaměstnanci vznikl nárok na cestovné, nemohou mu být poskytnuty stravenky jako daňový výdaj.

Pokud vyplácíte stravenky a v rámci nějakého dne zaměstnanec vyjede na pracovní cestu, která bude trvat déle než 5 hodin, zaměstnanci vzniká nárok na stravné, a ne na stravenku.

Stravné pro pracovníky ve státním sektoru:

- **148–177 Kč**, pokud pracovní cesta trvá **5 až 12 hodin**
- **225–271 Kč**, pokud pracovní cesta trvá **více než 12 a méně než 18 hodin**
- **353–422 Kč**, pokud pracovní cesta trvá **více než 18 hodin**

Zahraniční cestovní náhrady

Zahraniční pracovní cestou se rozumí cesta konaná mimo území České republiky. Rozhodující doba pro vznik nároku na náhradu zahraničních cestovních výdajů je doba přechodu státní hranice České republiky, nebo doba odletu z České republiky a příletu do České republiky při letecké přepravě.

V případě cesty letadlem je to čas nástupu do letadla. Když byste nastoupili do letadla a ono by stálo na letišti ještě dalších 12 hodin, celá tato doba se započítá do služební cesty.

Denní sazby zahraničního stravného se pohybují cca **od 40 do 60 eur za den**.

Sazby zahraničního stravného dle jednotlivých zemí najdete ve vyhlášce MF ČR. Přehled všech sazeb najdete například zde: zakonyprolidi.cz/cs/2020-510.

Výše základní sazby zahraničního stravného se určuje dle navštívené země a podle délky pracovní cesty, podobně jako u tuzemských cestovních náhrad.

Jestliže pracovní cesta trvala 18 hodin a méně, cestovní náhrady se krátí dle délky pracovní cesty.

Zahraniční stravné náleží ve výši:

- **základní sazba (plné stravné)**, jestliže doba strávená mimo území České republiky byla **delší než 18 hodin**
- **2/3 plné sazby**, jestliže doba strávená mimo území České republiky byla **více než 12 a zároveň méně než 18 hodin**
- **1/3 plné sazby**, jestliže doba strávená mimo území České republiky byla **1 až 12 hodin**

Příklad:

Vyšlete zaměstnance na služební cestu do Německa. Jeho pracovní cesta bude trvat 6 hodin. Zaměstnanci tedy náleží zahraniční stravné ve výši 15 eur. Základní sazba stravného je pro Německo 45 eur a 1/3 z této částky je 15 eur.

Jestliže pracovní cesta trvala **méně než**

1 hodinu, pak **nevzniká nárok** na zahraniční stravné a doba cesty se přičítá k době strávené na tuzemské pracovní cestě.

Zaměstnavatel může rozhodnout, že bude zaměstnancům vyplácet kapesné. Kapesné může být poskytnuto až ve výši 40 % příslušné sazby zahraničního stravného. Není nutné jej nijak prokazovat. Toto rozhodnutí musí zaměstnavatel zanést například do interní směrnice.

Příklad:

Vyšlete zaměstnance na pracovní cestu do Itálie. Jeho služební cesta bude trvat celé 4 dny. Základní sazba zahraničního stravného pro Itálii je 55 eur. Zaměstnanci bude náležet stravné ve výši 55 eur × 4 tedy 220 eur. Pokud jste ve vnitřní směrnici stanovili kapesné v maximální výši, tedy ve výši 40 %, bude zaměstnanci náležet ještě dalších 88 eur ve formě kapesného. Celkově mu tedy za tyto 4 dny vznikne nárok na 288 eur.

Zaměstnavatel může zaměstnanci při vyslání na zahraniční pracovní cestu **poskytnout zálohu** v cizí měně.

Pro určení korunové hodnoty zahraničního stravného a částky zahraničního stravného v dohodnuté měně **se použijí kurzy vyhlášené Českou národní bankou a platné v den vyplacení zálohy**.

Částku, o kterou byla poskytnutá záloha při zahraniční pracovní cestě vyšší, než činí právo zaměstnance, vrací zaměstnanec zaměstnavateli ve měně, kterou mu zaměstnavatel poskytl, nebo ve měně, na kterou zaměstnanec tuto měnu v zahraničí směnil, anebo v české měně.

Pro propočet měn při poskytování cestovních náhrad, na které **nebyla poskytnuta záloha**, **se použijí kurzy** vyhlášené Českou národní bankou **platné v den začátku zahraniční pracovní cesty**.

Krácení stravného

Při vyplácení stravného může dojít k jeho krácení, pokud bylo zaměstnanci na služební cestě **poskytnuto bezplatné jídlo**, které má formu snídaně, oběda nebo večeře a na které zaměstnanec sám nepřispívá.

Zaměstnanci bude za každé bezplatné jídlo příslušet stravné snížené až o hodnotu:

- 70 % při cestě o délce 5 až 12 hodin
- 35 % při cestě o délce 12 až 18 hodin
- 25 % při cestě o délce více než 18 hodin

Stravné zaměstnanci vůbec nepřisluší, byla-li zaměstnanci poskytnuta:

- 2 bezplatná jídla při cestě trvající 5 až 12 hodin
- 3 bezplatná jídla při cestě trvající více než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin

Příklad:

Zaměstnanec vyjel na pracovní cestu ráno ve 4:15 hodin a vrátil se ve 22:30 hodin. Jeho pracovní cesta tedy trvala 18 hodin a 15 minut. Má tedy nárok na stravné v plné výši, což je 307 Kč.

Pokud zaměstnanec obdržel oběd, pak mu bude stravné kráceno o 25 %, tj. o 76,75 Kč. Zaměstnanci bude tedy vyplaceno 230 Kč ($307 - 76,75 = 230,25$ Kč, zaokrouhleně 230 Kč).

Pokud zaměstnanec dostal oběd i večeři, pak se mu stravné bude krátit o 50 % ($2 \times 25 \%$), tj. o 153,50 Kč. Zaměstnanci bude vyplaceno 154 Kč ($307 - 153,50 = 153,50$, zaokrouhleně 154 Kč).

Stravné versus repre

Častou situací je, že zaměstnanec je vyslán na pracovní cestu, kde se má setkat s obchodním partnerem. Při té příležitosti pozve obchodního partnera na oběd. Tento oběd se počítá do bezplatného jídla poskytnutého zaměstnanci, proto se mu bude o toto jídlo krátit stravné.